דף למורה · כיתה ג׳ · סביבות חיים והתאמה

מקור: המצגת המלווה למערכי השיעור של כיתה ג׳ בקהילת החשיבה. סביבות חיים וצרכי קיום (שקופיות 2–8, 22–28); טקסטים על התאמות (9–16); סוגי התאמה ומשימת המיון (17–20); סוגי שאלות ושאלת חקר (43–52); השאלה הפורייה של השכבה (53–55, 66); השערה (68–70); מזג אוויר ואקלים (30–40); עובדה ודעה (72–77); שער עבודת החקר (59).

👩‍🏫 **דרכי הוראה וזמנים (כ־90 דקות, שני שיעורים):**

1. פתיחה, חשוב–זוג–שתף (10 ד׳): מה צריך בעל חיים כדי לחיות? תרגילים 1–2.
2. התנסות, חקר מודרך בזוגות (25 ד׳): קריאת קטעים, תרגיל 3. ניסוי הצנצנת העטופה בצמר (מדחום, צנצנות, צמר, קערת קרח), תרגיל 7.
3. המשגה, מיון בקבוצות (15 ד׳): תרגילים 4–5 ותיבת ההמשגה. מסכמים יחד: מבנה גוף = מה שיש בגוף; התנהגות = מה שעושים.
4. יישום, למידה מבוססת בעיה בקבוצות חקר (25 ד׳): תרגילים 6, 8, 10. כל קבוצה בוחרת בעל חיים ובודקת את החצר.
5. סגירה, כרטיס יציאה (15 ד׳): תרגיל 9, חידות, תפזורת, רפלקציה וסולם ההערכה העצמית.

דיפרנציאציה: תמיכה: לקרוא את ההוראות בקול, לעבוד בזוגות, להשתמש בבנק מילים (פרווה, זימים, דבשת, מקור, מחילה). **העשרה:** לנסח שאלת חקר חדשה (״מה הקשר בין… לבין…?״) ולתכנן ניסוי לבדיקתה; להשוות בין אקלים ממוזג לאקלים קוטבי או מדברי.

🔗 **STEM:** S סביבות חיים והתאמות · T קריאת טקסט מדעי, מדחום וטבלת תוצאות · E תכנון החצר כסביבת חיים · M קריאת טבלה והשוואת מספרים, מנייה של צרכים שמתקיימים (למשל 3 מתוך 4).

מפתח תשובות:

1. מזון, מים, מחסה ומסתור, אוויר לנשימה.
2. סרטן החולות: הים וחופו; גמל: ביבשה; שחף: באוויר (וגם בחוף ובמים, קבלו הסבר).
3. ״קרומי שחייה בין אצבעות רגליו״.
4. סנפירים: מבנה גוף; מסתתרים במחילות: התנהגות; מקור ארוך: מבנה גוף; ממתין ללא נוע: התנהגות.
5. למשל: זנב / אצבעות שעוזרים לה לאחוז בענפים; או יכולת לשנות צבע שעוזרת לה להסתתר.
6. שאלות 1, 3, 5.
7. ככל שיש יותר שכבות, המים נשארים חמים יותר. דומה לפרווה העבה של דב הקוטב.
8. תשובה פתוחה. נימוק טוב קשור לצרכי קיום ולאקלים (למשל: זיקית – יכול, יש שיחים וחרקים; דב קוטב – לא יכול, אין שלג וקרח).
9. ע׳, ע׳ (החצב), ד׳, ד׳.
10. תשובה פתוחה: שינוי + צורך קיום + בעל חיים (למשל ערוגה עם אדמה רכה לחולד: מזון ומחסה).

מי אני? גמל · זיקית · סרטן החולות. **תשבץ:** השערה, התנהגות, אוויר, גמל, פרווה; בטור האפור: **התאמה**. **תפזורת:** (שורות ממעלה למטה, עמודות מימין לשמאל)

- סביבה: עמודה 7, מתחילה בשורה 2 (אנכי, מלמעלה למטה)
- התאמה: שורה 9, מתחילה בעמודה 2 (אופקי, מימין לשמאל)
- השערה: עמודה 4, מתחילה בשורה 1 (אנכי, מלמעלה למטה)
- זיקית: שורה 7, מתחילה בעמודה 1 (אופקי, מימין לשמאל)
- גמל: שורה 6, מתחילה בעמודה 2 (אופקי, מימין לשמאל)
- חולד: עמודה 5, מתחילה בשורה 3 (אנכי, מלמעלה למטה)
- שחף: עמודה 1, מתחילה בשורה 4 (אנכי, מלמעלה למטה)
- פרווה: שורה 1, מתחילה בעמודה 5 (אופקי, מימין לשמאל)
- מסתור: עמודה 8, מתחילה בשורה 3 (אנכי, מלמעלה למטה)